

N:o 49.

Ank. till Riksd. kansli den 17 april 1903, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjunde hufvudtiteln gjorda framställning om beviljande af ett anslag å extra stat för år 1904 till förstärkande af statskontorets arbetskrafter m. m.

I den till Riksdagen aflåtna statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t under punkten 7 af sjunde hufvudtiteln föreslagit Riksdagen dels att till förstärkande af statskontorets arbetskrafter på extra stat för år 1904 uppföra ett anslag af 3,000 kronor, dels ock att medgifva, att för innevarande år ett mot berörda anslag svarande belopp af 3,000 kronor må af statskontoret med under händer varande medel förskjutas för att sedan hos Riksdagen anmälas till ersättande.

Beträffande denna framställning, som enligt hvad i punkt 8 af utskottets utlåtande n:o 8, angående reglering af utgifterna under riksstatsens sjunde hufvudtitel, meddelas, blifvit vid behandlingen af nämnda hufvudtitel från densamma utbruten, har statsrådet och chefen för finansdepartementet till det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 12 januari innevarande år anfört följande.

»Sedan statskontoret, i anledning af upptäckta förfalskningar af ämbetsverkets assignationer å riksbanken, i underdånig skrifvelse den 26 september 1902 anmält, att statskontoret funnit sig böra vidtaga åtskilliga förändringar i arbetssättet å räntekammaren samt inkomst- och utgiftsbyråerna i syfte att, utöfver hvad i ämbetsverkets instruktion och arbetsordning vore föreskrifvet, åstadkomma en fortgående och mera ingående kontroll å kassarörelsen, har statskontoret i underdånig skrifvelse den 20 därpå-följde november erinrat, att statskontoret i nyssnämnda afseende förordnat, bland annat, att de dittills använda assignationsblanketterna skulle, så snart nya hunne anskaffas, utbytas mot sådana i häften (block) om 100

stycken och försedda med mot hvarje blankett svarande talong; att lagret af assignationsblanketter skulle förvaras i ett af kassaskåpen i räntekammarens hvalf samt en bok i sänder, i mån af behof, mot kvitto utlämnas till vederbörande revisor å utgiftsbyrån, hvarvid såväl assignationer som motsvarande talonger skulle förses med nummer medelst numreringsmaskin; att det skulle åligga utgiftsbyrån att verkställa erforderlig bokföring af assignationsblankettlagret; att de nya assignationerna skulle ställas till innehafvaren emot kvitto å assignationen; att, innan nytt häfte assignationsblanketter utlämnades, det föregåendes användning skulle vederbörligen redovisas; att alla assignationer skulle för de båda byråernas räkning kontrasigneras af en bland utgiftsbyråns revisorer, som därtill af statskontoret förordnades, samt undertecknas af vederbörande föredragande; att assignationens belopp i kronor skulle angifvas genom perforering medelst s. k. Williams checkpunsningsmaskin; att den kontrasignerande revisorn skulle hafva till åliggande att föra bankräkning öfver alla af statskontoret eller länsstyrelserna gjorda invisningar å statskontorets giroräkning; att annullerad blankett skulle, efter det annulleringen blifvit af vederbörande föredragande genom påskrift bestyrkt, af den kontrasignerande revisorn förvaras för att sedermera redovisas; att annullerad nummer jämväl borde såsom sådant antecknas ej mindre i den kontrasignerande revisorns bankräkning, än äfven i räntekammarens journal och i assignationskvittensboken; att alla anordningar å räntekammaren borde, sedan de vore behörigen underskrifna, omedelbart öfverlämnas till den kontrasignerande revisorn; att de anordningar å 1,500 kronor eller lägre belopp, hvilka antoges kunna likvideras af räntmästarens handkassa, skulle tillställas denne oassignerade och icke finge assigneras i vidare mån, än som för handkassans godtgörande visades erforderligt, d. v. s. förrän genom kvitto styrktes, att anordnad belopp blifvit till vederbörande från kassan utbetaldt; att å assignationer, afsedda att bereda ersättning åt räntmästarens handkassa, äfvensom å assignationer, hvilka afsåge likvider vid kassan åt ett flertal personer i mindre poster, skulle tecknas orden: »Till räntmästarens disposition»; att, då flere anordningar sammanfördes i en assignation, de särskilda anordningsbeloppen skulle å assignationen specificeras; att det skulle åligga kontrasignanten att anteckna assignationens nummer å den eller de anordningar, som låge till grund därför; att räntmästaren skulle föra en journal enligt därför af statskontoret fastställdt, nytt formulär; att hufvudkassans mellanhafvande med riksbanken skulle för hvarje vecka afslutas i särskild räkning, kallad »räntekammarens veckoafslutningar»; att en löpande förteckning skulle å räntekammaren föras

för hvarje riksbankens afdelningskontor öfver länsstyrelsernas insättningar och uttagningar å statskontorets giroräkning i riksbanken; att räntekammarens amanuens eller, därest en kassabokhållare där anställdes, denne skulle från och med ingången af år 1903 föra en special öfver inkomster och utgifter i närmaste öfverensstämmelse med hvad för landtränterierna vore föreskrifvet; samt att till kontroll å räntmästarens journal skulle å inkomstbyrån föras en bankräkning öfver alla insättningar å statskontorets giroräkning.

Enligt hvad statskontoret vidare anført borde de sålunda angifna förändringarna i arbetssättet å ämbetsverkets olika afdelningar, i den mån de icke redan kunnat vidtagas, genomföras med ingången af år 1903. För detta ändamål erfordrades emellertid förstärkning af ämbetsverkets arbetskrafter och såsom följd däraf ökad anslag. Statskontoret hade också till en början haft för afsikt att begära uppförande från och med år 1904 å ämbetsverkets ordinarie stat af aflöning till en ny tjänsteman å räntekammaren (kassabokhållare), men vid närmare öfvervägande af frågan hade statskontoret funnit, att ännu någon tids erfarenhet om verkan af de beslutade åtgärderna borde förvärfvas, innan framställning gjordes om uppförande af ny ordinarie tjänst å ämbetsverkets stat.

För närvarande ville statskontoret därför också inskränka sig till att begära, att till statskontorets disposition måtte å extra stat från och med år 1903 ställas de medel, som erfordrades för anställande å räntekammaren af en tjänsteman, åt hvilken skulle anförtros, bland annat, att föra den ofvannämnda specialen enligt formulär, som statskontoret komme att fastställa, äfvensom en löpande förteckning öfver de länsstyrelsernas insättningar och uttagningar å statskontorets giroräkning hos riksbanken, hvilka genom nämnda banks afdelningskontor förmedlades.

Den ifrågavarande specialen skulle vara så inrättad, att därpå kunde när som helst inhämtas, hvilka bland de af statskontoret å räntekammaren utfärdade anordningar blifvit af räntekammaren, efter det vederbörande därå meddelat kvitto, inlösta, samt utvisa, huru mycket som å hvarje anslag eller fond vore utbetaldt, äfvensom innefatta kontroll å såväl räntmästarens som de å inkomstbyrån förda böcker beträffande de belopp, som under hvarje särskild inkomstitel eller fond till statskontoret influtit. Förutom den fortlöpande kontroll å kassan, som denna bokföring skulle komma att innebära, afsåge statskontoret att genom densamma jämväl vinna en välbehöflig biräkenskap till ledning vid uppgörande efter räkenskapsårets slut af räntekammarens hufvudbok, och borde denna hufvudboks riktighet bestyrkas genom underskrift, förutom af räntmästaren, som

hittills ensam ansvarat för och underskrifvit densamma, äfven af kassabokhållaren. Därest det vidare skulle befinnas nödigt, att statskontoret genom vecko- eller månadsvis afgifna rapporter från länsstyrelserna bereddes kännedom i hvad mån de af statskontoret å landtränterierna utställda anordningar blifvit därstädes inlösta, skulle antingen kassabokhållarens special så inrättas, att den komme att omfatta jämväl denna bokföring, eller ock särskild bok däröfver af honom föras.

Sistnämnde tjänsteman borde hafva skyldighet att å tjänsterummet uppehålla sig, utom å andra tider, då sådant för göromålens behöriga gång kunde vara erforderligt, under hela den tid, expeditionen vore för allmänheten öppen, d. v. s. mellan kl. 10,30 förmiddagen och 3 eftermiddagen. Med afseende härå och då af en person med de kvalifikationer, som för tjänstens behöriga skötande kräfdes, icke kunde begäras en sådan tjänstgöringstid, med mindre han härför bekomme en godtgörelse, som icke understege den, hvilken tillkomme en ordinarie tjänsteman i första lönegraden, d. v. s. 3,000 kronor för år, erfordrades således till denne tjänstemans aflöning sistnämnda belopp. Visserligen skulle genom anställande af en kassabokhållare den nu å räntekammaren tjänstgörande amanuensen blifva därstädes obehöffig; men då handhafvandet af alla de med assigneringen af statskontorets anordningar å räntekammaren förenade göromål, som förut ombestyrts af nyssnämnde amanuens och hvilka, såsom af det ofvan anförda framginge, blefve högst betydliga och ansvarsfulla, måste läggas å en af utgiftsbyråns revisorer, vore det tydligt, att denne revisor borde beredas motsvarande lättnad i sina öfriga åligganden; och då dessa i så fall måste bestridas af amanuens, hade statskontoret för afsikt att till utgiftsbyrån öfverflytta den å räntekammaren för närvarande tjänstgörande amanuens, hvadan, äfven om en ny tjänsteman å räntekammaren anställdes, någon besparing i de till ämbetsverkets amanuenser afsedda arfvoden icke därigenom stode att vinna.

På grund af hvad sålunda anförts har statskontoret hemställt, att Eders Kungl. Maj:t måtte *dels* hos Riksdagen göra framställning att till förstärkande af statskontorets arbetskrafter å extra stat för år 1904 uppföra ett anslag å 3,000 kronor samt medgifva, att äfven för år 1903 enahanda belopp finge utgå, *dels ock* bemyndiga statskontoret att för samma ändamål af under händer varande medel förskjuta hvad som enligt nyssnämnda beräkning erfordrades från 1903 års början och intill dess Riksdagen hunne att i ämnet besluta.»

Åstadkommande af en effektiv kontroll å statskontorets kassaförvaltning vore, enligt hvad departementschefen vidare anför, utan tvifvel en

fråga af stor vikt. En annan statskontoret berörande, ehuru med den nyssnämnda icke direkt sammanhängande fråga, den nämligen om behöfligheten af en i möjligaste mån fullständig kontroll öfver statens räkenskaper, hade af Kungl. Maj:t redan uppmärksamrats, i det att Kungl. Maj:t den 26 september 1902 uppdragit åt utsedda personer att afgifva yttrande om de ändringar i nu gällande bestämmelser rörande bokföringen i statskontoret, hvilka kunde anses påkallade, äfvensom framställa förslag om sådana ändringar i de särskilda ämbetsverkens bokföring, som kunde föranledas af en föreslagen ändrad eller utvidgad bokföring i statskontoret. Hvad åter anginge kontrollen å statskontorets kassaförvaltning hade, för vinnande af en effektiv sådan, af statskontoret vidtagits de åtgärder, statskontoret funnit af för handen varande förhållanden påkallade. För att dessa åtgärder måtte kunna fullständigt bringas till verkställighet och därigenom en på tillämpning af desamma grundad, för frågans slutliga lösning erforderlig erfarenhet vinnas, hade statskontoret nu gjort framställning om tillfällig förstärkning af statskontorets arbetskrafter. Denna framställning har syns departementschefen vara väl befogad, och då det belopp, som af statskontoret för ändamålet begärts, icke gifvit anledning till erinran, har departementschefen, med förmälan, att Kungl. Maj:t den 5 december 1902 bemyndigat statskontoret att till förstärkande af ämbetsverkets arbetskrafter tills vidare under år 1903 af under händer varande medel förskjuta ett belopp af högst 3,000 kronor för år räknadt, hemställt om framställande till Riksdagen af ifrågavarande förslag om förstärkning af statskontorets arbetskrafter.

Enligt hvad af statskontorets ofvannämnda skrifvelse framgår, afses med ifrågavarande anslagsbegäran, att en på extra stat uppförd kassabokhållare skall till kontrollens förstärkande anställas å räntekammaren, hvaremot den därstädes förut tjänstgörande amanuensen skall öfverflyttas till utgiftsbyrån för att bereda lättnad i göromålen för en af de där tjänstgörande revisorerna, hvilken fått sig nya och ökade bestyr ålagda. Ehuru väl utskottet, enligt hvad i utskottets utlåtande n:o 48, i anledning af Riksdagens revisorers berättelse angående granskning af statsverkets räkenskaper, antydts i fråga om en af revisorerna gjord framställning rörande upptäckta förfalskningar af statskontorets assignationer å dess räkning med riksbanken, icke ansett utredt i hvad mån ett noggrannt iakttagande af redan gällande kontrollföreskrifter varit till fyllest för att förebygga berörda förfalskningar, har utskottet dock icke något att erinra emot en kontrollerande tjänstemans anställande å räntekammaren. Äfven finner utskottet

öfverflyttandet af en amanuens till statskontorets utgiftsbyrå vara af omständigheterna påkalladt; och anser sig utskottet alltså böra förorda hvad Kungl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagit, helst denna anordning endast är att betrakta såsom en tillfällig åtgärd i afvaktan på den framställning uti ifrågavarande afseende, som kan komma att göras af den för afgifvande af utlåtande och förslag rörande reglering af statens embetsverks och myndigheters löneförhållanden af Kungl. Maj:t tillsatta kommitté. Utskottet håller emellertid före, att den kontroll, man velat åstadkomma genom inrättandet af en kassabokhållareplats å räntekammaren, skulle göras än mer effektiv, om platsen blefve med ordinarie tjänsteman besatt; och synes därför böra så ordnas, att genom omplacering af verkets ordinarie tjänstemän en af dem blefve anställd såsom kassabokhållare å räntekammaren.

Under uttalande häraf och under erinran, att förenämnda kommitté icke torde underlåta att taga under ompröfning, huruvida genom förändrad organisation af statskontorets ämbets- och tjänstepersonal den skärpta kontroll, som afses med anställande af den tjänsteman, hvars uppförande å extra stat nu ifrågasatts, skulle kunna vinnas utan ökning i antalet af ämbetsverkets personal får utskottet hemställa,

a) att Riksdagen må till förstärkande af statskontorets arbetskrafter på extra stat för år 1904 uppföra ett anslag af 3,000 kronor; och

b) att Riksdagen må medgifva, att för innevarande år ett mot berörda anslag svarande belopp af 3,000 kronor må af statskontoret med under händer varande medel förskjutas för att sedan hos Riksdagen anmälas till ersättande.

Stockholm den 17 april 1903.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Herr *I. Månsson* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet.